

Fra ego- til økokunstnere

Thomas Seest og Søren Loses huskunstnerophold i Guldborgsund Kommune lakker mod enden. Som kunstnere har de oplevet at blive lyttet til på en helt ny måde.

AF Steen Bruun Jensen

Et godt to år langt coronaafbrudt artist in residence-huskunstnerophold i Guldborgsund Kommune nærmer sig sin afslutning for de to billedkunstnere Thomas Seest og Søren Lose. Et ophold de gik ind til med en lyst til at afprøve kunstneriske idéer, visioner og udtryksformer i en ny og uvant kontekst, som de på forhånd skrev i deres ansøgning til Statens Kunstfond. Og samtidig fik de to kunstnere for første gang lejlighed til at arbejde sammen, hvilket i sig selv var et eksperiment.

At det netop blev Guldborgsund kommune - der består af hele Falster og cirka den østlige tredjedel af Lolland - skyldes nok, at Søren Lose er født Lolland, men egentlig var det Thomas Seests idé ud fra en forestilling om, at på Lolland-Falster risikerede ens projekt ikke at

drukne i et i forvejen stort kunstnerisk udbud, og at der samtidig var masser af plads og måske endda tomme huse, man kunne udfolde sine kunstneriske visioner i.

De to billedkunstnere havde tre overskrifter for deres huskunstnerophold, nemlig Bæredygtighed, Utopi og Samarbejde, og en ambition om at eksperimentere med de gængse opdelinger mellem kunst, kultur og hverdagsliv. Deres incitament var at gå fra at være 'egokunstnere' til økokunstnere, som de formulerer det, og implementere kunsten på et andet plan i et positivt samspil mellem kunst, mennesker og natur i samarbejde med lokale aktører som erhvervs-virksomheder, museer, landbrug, foreninger, skoler, gymnasier og erhvervsskoler. Alt sammen med den ydmyge ambition at gøre verden til et lidt bedre sted at være. Og det tappede meget godt ind i Guldborgsunds egne dagsordener:

Pilehegn, workshop med Østerbroskolen.
FOTO Søren Løse

Lerperler, workshop med Sophieskolen.
FOTO Morten Svenstrup

Pileflet workshop med Østerbroskolen. FOTO Thomas Seest

”De har haft andre kunstnere end os nede at arbejde med dem, og har fået samtidskunst ind i kommunen på forskellige planer, så på den måde, var det det helt rigtige sted at komme. De forstod vores visioner om bæredygtighed, utopi og samarbejder,” siger Søren Lose.

Fik foræret en park

På forhånd havde Thomas Seest og Søren Lose forestillet sig, at den rigelige plads, som de havde set frem til at udfolde sig på, kunne være i form af en mark stillet til rådighed af en lokal godsejer eller lignende. En sådan aftale kom dog aldrig i stand. I stedet viste det sig, at rådhuset, hvorfra de arbejdede, var omgivet af et to hektar stort parkområde, der egentlig hed Rådhusparken, men som de to kunstnere valgte at navngive Vild Park i tråd med Guldborgsunds ambition om at blive Danmarks vildeste

kommune. Da de blev opmærksomme på parken, var store maskiner dog i gang med at kvase en mindre skov og omdanne den til træflis, hvilket på ingen måde er befordrende for biodiversiteten:

”Da vi spurgte til det, fik de ansvarlige røde ører, og derfor så de pludselig en mulighed i, at vi to kunstnere fik råderetten over den raserede park,” siger Thomas Seest. Og således gik det til at Vild Park blev centrum for de fleste af de aktiviteter, som kunstnerparret har sat i gang i løbet af deres kunstnerophold.

”I og med at vi fik råderetten, begyndte vi at arbejde med Teknik & Miljø, som udgør en meget stor del af rådhuset. På den måde fik vi ikke bare maskiner til rådighed, men også en helt anden form for opbakning og en mulighed for at arbejde på tværs af rådhuset, samtidig med at vi kunne søge Statens Kunsthøjskole og andre puljer, så vi kunne invitere andre kunstnere til aktiviteter i parken,” siger Thomas Seest, der sammen med Søren Lose som noget af det første fik en healing-festival op at stå, som kunne råde bod på de ødelæggelser, som parken havde været udsat for.

”Da vi startede som huskunstnere havde vi fået at vide, at vi skulle være opmærksomme på, at vi repræsenterede kommunen, og at vi derfor havde et ansvar. Det havde så også den effekt, at når vi sagde, at vi healede rådhusparken, så bragte vi noget ind på rådhuset og i rådhusets sprogbrug, som ikke var der før, men som borgerne nu lytter til; ’gud, kommunen laver en healing’. Det får os til at føle, at vi har startet en energi, der meget gerne skulle vare ved,” siger han.

Rituel træplantning

Et andet nyt ord var PermaBlitz, der blev navnet på et arrangement for rådhusets ansatte, der sammen med Seest og Lose udplantede træer og buske og lavede kvashegn, mens de sang sange, der var skrevet til lejligheden:

”I stedet for at Teknik & Miljø bare kom og dumpede ti træer, prøvede vi at ritualisere træplantningen, gøre det til en langsomhed og på denne måde give et ejerskab til de ansatte, der hver dag skal sidde og kigge ud på træerne – der er både noget kultur og teknik og miljø og HR-teambuilding i det,” siger Thomas Seest.

Vild Park Balance Festival, Equinox koncert med SoundOkapi og Helle Due Hansen. FOTO Søren Lose

”Vi har dyrket mulighederne. Nogle gange var det næsten som om, at kunsten forsvandt, men den ligger måske inde imellem de andre områder som den lim, der binder tingene sammen. Det er også det, den på en eller anden måde skal. Vi har mast os ind i sprækkerne på kommunen,” siger Søren Lose.

Et tredje arrangement har været Vild Park Balance, der sidste år fejrede forårsjævnøgnet, som startede med yoga, der fulgtes op af havearbejde efterfulgt af sang, rytme, bevægelse og leg, og til sidst solnedgang ledsaget af lydkunst.

”Vi besluttede fra starten, at vores ophold skulle være et eksperiment; der har været ting, der lykkedes, og andre ting, der ikke helt lykkedes. Der er en masse aktører og nogle ting, der slet ikke kan lade sig gøre i en kommune, men der har vi været nogle ret naive Klodshans-typer, der bare har banket på og sagt ’vi vil gerne være her’. Og der har vi fundet ud af, at det også er den måde, det fungerer bedst på,” siger Søren Lose.

”Vi har egentlig ikke efterladt specielt mange værker af os, men vi har gødet og skabt en ånd, der vil være til stede i mange hundrede år frem,” siger Thomas Seest med et smil.

”I permakultur taler man om *land stewardship*, man er på et stykke jord i en tid, man passer på det, man gøder det, og så efterlader man det som minimum i samme tilstand, som man modtog det, til næste generation. Og i det lys skal vi også tænke på vores exit fra Vild Park her i efteråret,” siger Søren Lose. →

SØREN LOSE

Har tidligere arrangeret og deltaget i flere udstillingsprojekter på Lolland-Falster, herunder *Tumulti* 2010, *Home* på Storstrøms Kunstmuseum i 2006 og *Noblesse Oblige* på Fuglsang 2000. Desuden er Søren Lose opvokset på Lolland.

THOMAS SEEST

Har arbejdet med at initiere store tværmediale samarbejder gennem forlaget *nogle breve*, *noglebreve.dk*, blandt andet med projektet *Taler til et sted*, hvor ti nordiske forfattere bidrager med stedspecifikke tekster og performances. Thomas har desuden erfaring med undervisningsformer, hvor børn og unge aktiveres gennem kunst og medier.

Vild Park Healing Festival, Slim & Krystal ASMR Ground Healing. FOTO Søren Lose

Vild Park-oversigt. FOTO Tage Jensen

Æstetisk opdragelse

De to kunstnere har haft held med at implementere nye og mere bæredygtige vaner blandt de rådhusansatte ved blandt andet at opstille kompostbunker, der rummer madaffald fra kantinen og blade fra rådhusbetjentenes løvsugere, og som bruges i dyrkningen af nyanlagte perma-haver med flerårige grøntsager, som alle i princippet kan komme og tage. Lose og Seest håber selvfølgelig, at det fortsætter, når de er taget hjem, men de kan ikke være sikre:

”Det kan godt være, at der er nogen, der ånder lettet op. Nogen har allerede sagt: ’Bare vent, når I er væk, så tager vi vores park tilbage’. De har været vant til, at tingene så ud på en bestemt måde. Men vi håber, at vi har startet en æstetisk diskussion; bæredygtighed og biodiversitet ser bare mere rodet ud, og der mener jeg, at vi som billedkunstnere har en pligt til at gøre op med den her æstetik. Billedkunsten, især guldalderen, har været med til at skabe vores forventning til,

hvordan naturen ser ud. Nu har vi et ansvar for at skabe et modbillede og vise, hvordan naturen også kan tage sig ud,” siger Thomas Seest.

”Vi må alligevel tro på, at vi har gjort en eller anden forskel. Det er kunstens rolle at få folk til at stoppe op et øjeblik, og tænke over tingene. Og måske kan det ændre en lille smule ved den måde, vi ser verden på,” siger Søren Lose.

I øjeblikket lægger Vild Park rum til Performing Landscapes, hvor seks kunstnere – deriblandt Thomas Seest og Søren Lose – på skift og i en måned ad gangen vil stå for iscenesatte vandringer, sanselige installationer, performances, danse- og lydlandskaber, der forholder sig til det stykke bynære natur, som Vild Park. Og herefter er huskunstneropholdet stort set slut.

Om de ville gøre det igen, har de ikke noget entydigt svar på. De er begge enige om, at møder har fyldt rigtig meget, og at de nok trænger til en pause fra ’kommunen’. Men de er også enige i, at de

har fået en masse ud af opholdet som kunstnere:

”Jeg synes, at det er første gang, at jeg som kunstner er blevet taget alvorligt som en ressource og er blevet lyttet til. Når man laver udstillinger, får man jo en vis opmærksomhed og en stemme, men det at tage en stemme i kommunalt regi, det er noget helt andet. Vild Park-projektet er blevet større, end vi på forhånd havde forventet. Det ligger så tæt på rådhuset, at alt hvad vi foretager os på en eller anden måde bliver en kommentar til dem derinde,” siger Thomas Seest.

”Det har været vil privilegeret at lave det her, og vi har fået mange erfaringer. Jeg kan mærke, at jeg brænder for at have en impact på den virkelighed, vi lever i. Det handler om at gøre en forskel, og det gør jeg mere ved at arbejde natur-nært end ved at lave en udstilling i et hvidt rum. Og så er det meget sundt at gå rundt i kommunens aflagte grønne dragter og være corporate. Det er meget virkelighedsnært,” siger Søren Lose. ☹

OM ARTIST IN RESIDENCE UNDER HUSKUNSTNERORDNINGEN

Statens Kunstfond ønsker at fremme kunsten i Danmark blandt andet ved at tilgodese formidling af kunst over for børn og unge. Artist in Residence under Huskunstnerordningen har til formål at fremme børn og unges møde med professionel kunst i dagligdagen, ved at en kommunes kulturforvaltning og en professionel kunstner/kunstnergruppe har etableret et længerevarende partnerskab.

Ordningen giver mulighed for, at den professionelle kunstner og de professionelle aktører fra for eksempel den kommunale forvaltning, fra institutioner eller organisationer i kommunen skaber en fælles arbejdsplads, der åbner for nye samtaler, igangsætter nye initiativer og sammentænker kommunens indsatser i arbejdet med kunst for børn og unge.

Læs mere på Statens Kunstfonds hjemmeside → kunst.dk

Kunstnere har en naturlig plads i kommunens udvikling

I Guldborgsund er kunstnere med til at finde gode løsninger på de vigtigste af kommunens arbejdsområder.

AF Steen Bruun Jensen

Thomas Seest og Søren Lose er langt fra de første kunstnere, som Guldborgsund kommune har samarbejdet med. Gennem en lang årrække har kunstnere deltaget i både projekter og enkeltstående events først og fremmest på skoleområdet, men også i for eksempel byudviklingsprojekter og områdefornyelser, ligesom kommunen ønsker at udvikle flere kultur- og kunstprojekter med fokus på klima og bæredygtig udvikling, der involverer og engagerer alle borgere, ikke mindst børn og unge.

”Vi forsøger at udvide feltet for, hvordan vi kan arbejde sammen med kunstnere og udnytte deres perspektiver, og derfor er kunstnere i de senere også kommet tættere på forvaltningerne og deres arbejdsområder,” siger Diana Gerlach, der er kulturkonsulent i Guldborgsund.

”Vi har vænnet os til, at der kommer kunstnere i kommunen. Vi inviterer kunstnere, der er nysgerrige på den form for samarbejder og har indblik i de enkelte områder. De seneste seks år har vi vel samarbejdet med op mod 30 forskellige professionelle kunstnere under både huskunstnerordningen og andre ordninger, og vi bruger samarbejderne eksperimenterende for at finde nogle gode løsninger på alt det, som kommuner skal arbejde med,” siger hun.

Et af de større projekter, hvori der har været involveret kunstnere, er et udviklingsprojekt i bydelen Østerbro i Nykøbing Falster, hvor kunstnerne - Camilla Berner og Marika Seidler - både har været brugt til at involvere borgerne og til at skabe kunst i det offentlige rum. Et andet projekt er Danmarks første svanemærkede folkeskole, Sundskolen, hvor udsmykningen er lagt i hænderne på kunstnerduoen

Vild Park Balance Festival, Equinox Totem. FOTO Thomas Seest

Studio Thinkinghand, der skal skabe et inspirerende, udfordrende, sanseligt og æstetisk læringsmiljø. Og i et tredje projekt er Søren Lose valgt til at forvandle en tom nedrivningsgrund til en sanselund i Sakskøbing.

”Jeg synes, at vi har skabt et godt netværk af kunstnere inden for forskellige genrer, som kan arbejde i forskellige sammenhænge, og der bliver taget godt imod dem i både skole- og udviklingsprojekter,” siger Diana Gerlach.

Men en af de helt store udfordringer er, at kunstnernes deltagelse i projekterne er afhængig af eksterne bevillinger fra EU, Statens Kunstfond eller private fonde og investorer. Guldborgsund er ikke en kommune med ubegrænsede midler, men det er håbet at få politisk opbakning til en bæredygtig finansieringsmodel, der kan sikre, at de mange gode

erfaringer, man har gjort sig, kan videreføres i nye projekter.

”Vi har så mange gode praksiseksempler, at vi godt kunne ønske os en mere permanent løsning. Som skole er det for eksempel en stor udfordring at tilrettelægge et huskunstnerprojekt, og der ville vi have stor gavn af en mere centraliseret ordning, der kunne tilbyde et katalog af erfaringer, viden og ressourcer. Men det er selvfølgelig et spørgsmål om økonomi og prioritering i en ikke særlig velstående kommune som vores,” siger Diana Gerlach, der fremhæver, at selvom Huskunstnerordningen betaler helt op til 90 procent af det samlede kunstnerhonorar, så kan det være svært nok for mindre kommuner at tilvejebringe de sidste 10 procent og de nødvendige udgifter til rejser og materialer.

Ikke desto mindre er det planen at lade kunstnere deltage i kommende større projekter som udviklingen af Destination Sydfalster til et mere attraktivt område for bosætning og erhverv, og at udvikle den utilgængelige erhvervshavn i Nykøbing Falster til bykvarterer og byrum, som vil berige byen med mange nye og anderledes boliger og oplevelser.

”Vi forsøger virkelig at tænke kunstnere ind i udviklingen af steder og områder, og de kommende projekter er i høj grad områder, som kunstnere kan gå ind og deltage i udviklingen af under forudsætning af fornøden bevilling. Og vi er absolut parate til det erfaringsmæssigt,” siger Diana Gerlach. ☞